

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 stotnik. — Oglasi se računajo v širskosti ene kolone (72 mm). — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 40 stot., osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L. —, oglasi denarnih zavodov, mm po L. —. Mali oglasi po 20 stot. beseda, najmanj pa L. —. Oglasi naročil in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Ljudstvo, ohrani svojo politično oliko!

Volivni boji so še vedno mogočno burkali ljudske strasti. Vse, kar loči, razdvaja in trže narazen poedine skupine naroda, pride v teh odločilnih trenutkih z nezadržano silo na dan. Ljudstvo se razdeli v sovražne tabore, odločna, trdovratna vojska pretresa ljudski organizem. Težko je v takih trenutkih premagovanje. V bojnem vrvenju, sredi oglušajočega krika bitke ni lahko se zatajevati. Visoko so bili čislani narodi, ki so v najljubšem političnem boju znali varovati dobrine svoje politične kulture in so se držali do zadnjega brez-pogojno v oblasti. Za nobeno ceno, v nobenem slučaju niso hoteli in niso maki seletiti na orožju, ki njih ni bilo vredno. Če se je posameznik spozabil, so bili njegovi lastni pristaši prvi, ki so padli po njem in ga odločno obsodili. V slučaju surovega žaljenja so v najbolj trdovratnem, najbolj ljutem bojnem metehu na mah izginile vse razlike med strankami in človeška olika, človeški čut, ki je bil skupni kulturni zaklad vseh strank, se je vzdignil in branil z vso odločnostjo krivično žaljenega. Kako lepo, kako elegantno so se vršili v teh narodnih političnih bojih! S kakšnim občudovanjem, s kakšno zavistjo so gledali vsi narodi na politično kulturo Anglije!

Primorsko slovensko ljudstvo ni spadal pred vojno med politično nezrele narode. To ljudstvo je bilo majhno, je bilo revno, zapostavljeno, zatirano, a njegova srčna kultura je bila lepa. Zdelo se je, da so primorski Slovenci od zgodovine poklicani, da zanesejo med jugoslovenski narod pametne, trezne, dostojne politične metode in izdatno pri-pomorejo k razvoju politične kulture Jugoslovenov. Volivni boj, ki se danes bje na Primorskem, nam je pa odkril, da politična kultura primorskih Slovencev upada. Stojimo pred nevarnostjo, da se surove in nekulturne politične metode, ki so v novi državi udomačene,

prenesejo na našo zemljo. Italijanska komunistična stranka, ki je zajela tudi del našega ljudstva v svoje organizacije, utegne zanesiti med naše ljudstvo politične manire, ki morejo potisniti našo politično kulturo za desetletja nazaj.

V nedeljo smo priredili v Steverjanu politični shod, ki nas je prepričal o tej nevarnosti. Globoka resnost in velika žalost nam je zmračila dušo, ko smo opazili med našim ljudstvom pojave politične surovosti. Bolelo nas je, da se je to zgodilo v Steverjanu, tem predvojnem središču ljudske prosvete. Kako je blestelo ime Steverjan preko cele goriske dežele! Ali ni to on Steverjan, v katerem je deloval eden najvzornjših dramatičnih odsekov Goriske? Ali ni to on Steverjan, ki se je dičil s krasnim izobraževalnim društvom s prelepim pevskim zborom, s cvetočim orlovskim odsekom? Ali ni ta Steverjanska zemlja nosila v svojem naročju mladeniško organizacijo, ki je slovela daleč na okrog po svoji izobrazbi, svoji disciplini, svoji poštenosti? Kje so boljše uspevale govorniške vaje kakor v Steverjanu? Ali se niso v tej lepi vasi vršili socialni tečaji za cela Brda? Če se v vasi s tako preteklostjo pojavlja politična surovost, potem moramo postati resni! Kako je to, da se v tvisne na celo vas Steverjan madež surovosti, kako je to, da pade tak vas s svoje višine! Žalost se nas loteva ob misli, da srečujemo med komunisti ljudi, ki jih čislamo in s katerimi so nam skupni najlepši

Ali res „večno sovražstvo“?

Te dni smo videli na neki hiši na tržaškem Borznom trgu veliko karikaturo, ki je predstavljala Jugoslavijo. Pod sliko je stal napis v velikih črkah: Včni sovražnik Italije! (Nemico eterno). Radi ene karikature bi se sicer ne splačalo pisati v našem listu in mi nočemo biti malenkostni; vendar odgovarja ta volilna propaganda do pičice duhu strank, ki so se združile proti nam v enoten narodni blok. Ako čitamo tisk vseh teh strank, opazimo, da se vsi razlogi in vse misli, ki jih razvijajo proti našemu ljudstvu, dajo najbolje in najbolj jedrnatno izraziti s karikaturo na Borznom trgu. Italija je v nevarnosti, italijanstvo se bori za svoj obstoj, veliki italijanski narod je ogrožen v svojih temeljih, sovražniki Italije se vzdigujejo proti največjim svetinjam italijanskega ljudstva, Jugoslavija je in ostane večni sovražnik Italije! Vse, kar italijanski čuti, se mora v tem odločilnem trenutku združiti in vreti ob tla zagrižene in ljute sovražnike, ki je le orodje peklenke Jugoslavije.

Istočasno pa je glasilo italijanske vlade »Tribuna« priobčilo članek, v katerem je naglašalo, da Reka potrebuje mir in je posredovanje italijanskih čet (po volitvah na Reki) preprečilo hude spopade. Položaj se ne sme prepuščati sam sebi, marveč ga je treba dovesti do rešitve, in v okvirju rapalske pogodbe! Mesto mora najti pot do normalnega življenja po zakonih, ki si jih je samo dala. »Tribuna« naglašala nadalje, da je posredovanje italijanske vlade le začasno, ter priznava, da je postopanje jugoslovenske vlade ob tej priliki bilo povsem lojalno in iskreno, tako da gre ta pravilnost celo preko strogih določil rapalske pogodbe, na podlagi katere bi mogla Jugoslavija zahtevati od Italije, naj se izogne vsakemu posredovanju povodom dogodkov na Reki. Jugoslavija ga se izogiba vsemu, kar bi kazalo, da hoče posredovati v reški krizi ter da priznava posebno avtonomijo Reke: »Tribuna« zaključuje: »Ta dokaz prisrčnosti in zaupanja nam daje najboljšo nade za trajne prijateljske odnose med obema državama.«

Komu ne pade v oči protislovje med duhom omenjene karikature in temi izjavami vladnega glasila? Eni kriče o »večnem sovražniku«, drugi pa priznavajo iskrenost in pravilnost v postopanju jugoslovenske vlade ter izjavljajo, da »najboljše prijateljske odnose«! Kazejo bi torej, da nam je opraviti z dvojnimi italijansko politiko. Z očiščeno in neoficielno politiko. Opravičeno bi smeli vprašati: kako je razmerje med tema dvema politikama? Katera je močnejša, katera odločilna? In dalje: kako je to, da eni označujejo kot »večnega sovražnika« tistega, ki mu drugi priznavajo pravilnost postopanja in govore, da treba iskati prijateljstva z njim? Kako more biti kdo hkratu »večen sovražnik« in prijatelj v bodočnosti? Eno ali drugo, ker eno neizprosno izključuje drugo!

Tu bi bilo res nujno potrebno, da se stvar pojasni. Kajti s tako dvojnico politiko se ne odpirajo poti do dobrega in trajnega prijateljstva in se ne ustvarjajo podlage za dobre odnose. Ali sovražnik — ali prijatelj? Obojno hkratu je izključeno. Ali določuje smert politike slepi fanatizem, ki se ne menja za dejstva, ali pa zdrav računajoči razum, ki smotrno zasleduje svoje interese? In zdravemu razumu meda ni treba še le pripovedovati, kako potrebno in koristno je za države prijateljstvo in kako potrebni so velikemu trgovskemu mestu dobri odnosi z zaledjem. Le slepa strast more propovedovati večno sovražstvo! Za »večno sovražstvo« se more razvneti le tisti, ki nima ničesar več, kar bi mogel izgubiti, ali pa nespametno, ki ne pozna ne svojega lastnega položaja ne svoje koristi.

Ne, besede »večnega sovražstva« ne sme poznati slovar državne politike. »Tribuna«, glasilo italijanske vlade, sicer priznava z vso odkritostjo, da Italija mora želiti prijateljstva z Jugoslavijo. Je li potemtakem prijatelj Italije,

kdor propoveduje »večno sovražstvo«? Pri tem se niti ne oziramo na dejstvo, da je propovedovanje »večnega sovražstva« protikulturno in nečloveško!

Kronika nasljev

Izsiljevanje. 20. aprila t. l. so fašisti v Zminju opustošili hrvaško ljudsko šolo, vzeli otrokom knjige ter jih zažgali in prepodili iz vasi obe učiteljici. Učiteljci pa sta se vr

Vest iz Notranjske

Iz Idrije. Izjava. Po Idriji se širijo govori, da sem spodaj podpisani zabil, da se ni letošnji velikonočni teden pripeljalo meso iz Jugoslavije (Zirov) v Idrijo. Primoran sem se opravičiti. Godi se mi krivica, zato sem pripravil takoj izplačati 1000 lir onemu, ki mi te očitke dokaže. Z obrekovalci pa bom postopal sodnijskim potom. Uvoz mesa v zasledeno ozemlje prepovedal je gen. civ. komisar z dnem 16. marca t. l. pod št. 769—150 (Reperto Veterinario Autonomo). — Idrija, 2. maja 1921. — Ignacij Treven.

Ob stoletnici Napoleonove smrti

† 5. maja 1821.

Skoraj vsako stoletje zaznamuje v zgodovini človeškega pehanja in nehanja posebno velike dogodke, ki pretrgajo široka ozemlja, poderejo državne in naravne meje med posameznimi narodi ter tvorijo novo razdobje v svetovni zgodovini.

K takim velikim epohalnim dogodkom smemo prištevati francosko revolucijo koncem 18. stoletja in njene posledice, iz katerih je izšel človek, ki je skoraj dve 10-letji strahoval vso Evropo ter s svojimi zmagovitimi vojnimi pohodi v največji meri zadostil svoji osebni ambiciji in imperializmu svoje dežele. Ta mož je bil Napoleon Bonaparte, cesar Francije po lastni volji in moči, ne pa po božji milosti in volji naroda, kakor beremo v občajnih vladarskih naslovih.

Napoleon se je rodil 15. avgusta 1769. na otoku Korsiki v mestu Ajaccio, kot sin priprostejšega odvetnika. Zgodaj se je posvetil vojaškemu poklicu in že s 25. letom je postal brigadni poveljnik. Od tu dalje gre njegova vojaška slava naglo navzgor.

V prvi koalicijski vojni se je mladi general z velikim uspehom boril v Italiji proti Avstriji, ki je morala odstopiti Franciji v miru sklenjenem v Campo Formio, Lombardijo, Belgijo in Luxemburg. Po teh začetnih velikih uspehih je začel Napoleon posegati v politično življenje svoje dežele in ker je postal vladajoči stranki v Parizu prenevarjen, so ga poslali v Egipt, da bi se ga na lep način odrekli. Toda v Egiptu se je mladi Napoleon še le izveščal v bojevanju ter z nekaterimi sijajnimi vojnimi zmagami raznesel slavo francoskega orožja. Med tem časom pa se je francoskim četam v Italiji slabo godilo. Druga koalicijska vojna je združila Avstrijo, Rusijo, Portugalsko in Turčijo proti Franciji in Napoleonove pridobitve v Italiji so bile v nevarnosti.

V tem kritičnem času se je povrnil Napoleon z nekaterimi spremeničalci iz Egipta v Pariz, odstavil direktorij in zbornico ter se pustil voliti za takozvanega prvega konzula za dobo 10 let. Tako je postal Napoleon resnični vladar Francije ter kot tak pokazal velik državniški talent. Z izpremenjeno ustavo in novo državno upravo je uvedel urejene razmere v deželi, ki je bila še razburkana po revoluciji. L. 1802 se je dal izvoliti za dosmrtnega konzula, a l. 1804. se je dal kronati s svojo soprogo Joséfino Beauharnais za cesarja Francozov. Ne moremo tu naštevati vseh njegovih zmagovitih pohodov, s katerimi si je podvrnil malone vso Evropo in dobil dobrih deset let, kakaj o tem so napisane debele knjige. Njegova osebna ambicija je dobila največje zadoščenje, ko je dobil avstrijsko cesarico Marijo Luizo, hčerko cesarja Franca I., za ženo, potem ko se je ločil od svoje prve žene (l. 1810.).

Začetek konca njegove slave in moči pa je bil nesrečni vojni pohod v Rusijo l. 1812. Iz vseh krajev Evrope je zbral prevzetni vojskovodja velikansko armado 600.000 mož ter se podal v obširne ruske planjave, da bi prisilil tudi ruskega samoderžca, da bi se pokoril njegovim željam. Toda huda zima ga je dohitela v širni Rusiji. Neizmerne ruske planjave so požrle ogromno vojsko in slavo njenega vojskovodje. V romanu »Vojna in mir« opisuje Tolstoj na zanimiv način ta pohod Napoleonov in polom njegove armade. Značilno je, da Tolstoj

zelo omalovažuje Napoleonov vojaški talent.

Z neznatno peščico vojakov so se privlekli posamezni generali zopet iz Rusije, Napoleon sam je moral neslavno bežati iz ogromne dežele, ki je pokazala, da je tudi ta »strah« Evrope ranljiv. Zdal je šlo hitro navzdol z Napoleonom. L. 1813. so ga združili Avstriji, Rusi in Nemci v tridnev

IVAN BALOH:

Moje večerne misli

Ena kaplja dežja se ni znamenje ne-
vile, kakor ne sme biti ena razalživa
beseda znamenje sovraštva.

O domovina moja, ko bi te mogel ob-
jeti z obema rokama, kakor segaš v ši-
rokost in velikost sedaj, kako rad bi— a
ne morem, ne smem, celo nočem, zato
jih tiho sklenem skupaj za tebe — v tiho
molitev in molčim.

Ni je gore tako visoke, ne vodé tako
široke, ki bi rekla: Stoj, ti Misel do ljube-
tne duše.

Kadar ti zarja večerna zahaja, ne po-
zabi, da ti zora jutranjega dne se ni go-
tova.

V enem stavku se lahko pove več
resnice, kot v najdaljšem članku.

Če si je mnogi želel izpitati kelih trplje-
nje do dna, je bil bridko razočaran, ko
je na dnu še ostala najbridkejša kaplja,
katere izpitati ni mogel, ker je bila pre-
grenka.

Ko je zaostala v mojih očeh zadnja
kolza ob odprtem grobu mojega očeta,
zdi se mi, da je bila to najlepša »Li-
bera«, ki je šla kedaj preko mojih ust.

Tatovi so si večkrat največji pobraz-
tini med seboj.

O domovina! Ko bi te mogel pokriti
vso s črnim pajčolanom in na njem na-
saditi vse bele planinke, ki bodo cvetele
in vencele in svoje glavice klonile doli na
vrhovih naših najvišjih planin, to bi bila
žalostinka, da bi jo strmeč občudoval
vesoljni cvet!

Vsa Evropa je kakor star, raztrgan
ševelj. Če se na ena koncu zašije, pa
poči na drugem.

Cvetica brez duha je kot človek brez
srca.

Ako hočeš varno potovati, vzemi raz-
trgano obleko in se vsedi v tretji raz-
red, bodi trezen in čuječ, pa imaš lahko
veliko denarja pri sebi.

Berača, ki te v obraz zelo hvali, trdo
pruži, pa bo kmalu drugače govoril in
pokazal drugačen obraz.

Cvetica se mi zdi, kakor mlada lju-
bezen. Izsrka vso moč iz zemlje in po-
tem ovane in usahne.

Ko bi bila vsa pota gladka in lepa, bi
človek vedno gledal kvišku, ker bi se
ne bal, da pade.

Disakordi v nesrečnem srcu se ne dajo
uglasiti v lepo harmonijo.

Beseda da je po končani poroki več-
krat pustila grenko kesanje.

Ko se oglasi edini večerni zvon, ču-
jem iz njega čudne besede:

Potrpite, molčite!
Zopet bom pel še s svojimi bratci in
zapel veselo:
Alelujo!

Juda Iskarijot je postal nepozaben po
svojem imenu. Oh, ko bi on zamogel
izdati dandanes knjigo vseh svojih na-
slednikov!

Desna roka mnogih ljudi bo morala
dati enkrat odgovor od tega, kar je sto-
rila in napisala. In prav je tako!

Molk na vprašanje ni vedno zname-
nje nevednosti.

Zastori niso zato, da se zakrije, kar
je zunaj, ampak, kar je znotraj.

Življenje naše vedno je ločitev — živ-
ljenje naše sama je selitev.

Nobena čaša ni tako globoka, da bi
mogel vanjo vse vtopiti, kar te boli.

Vsakdo, pa naj si bo še tako omejen,
hoče slišati besedo iz ust svojega bliž-
njega: Brat, ali sestra, jaz te ljubim.

Rosa pada vsako mlado jutro na cvetje
pomladi, — potrebna je tudi, da pada
hladna na novo brazdo mladega zakona.

Tudi železna vrata, železna okna in
železni zapahi ne morejo reči: Stoj, svo-
bodna misel!

Najlepša slika me ne gane, ako vidim,
da na njej niso naši obrazi.